

LEWIATAN

INSTYTUT
BIZNESU
RODZINNEGO

CENTRUM BIZNESU
RODZINNEGO

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ

Inicjatywa
Firm
Rodzinnych

GUS2212130003

Warszawa, dnia 7 grudnia 2022 r.

Zespół ds. definicji firmy rodzinnej:

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
Dr Dominik Rozkrut

Znak sprawy: GUS-GP03.0303.1.2022

Szanowny Panie Prezesie

w odpowiedzi na otrzymane w dniu 21 czerwca 2022 r. wyjaśnienia stanowiące odpowiedź na pismo skierowane do Pana Prezesa datowane na dzień 7 marca 2022 r. dotyczące wniosku o rozpoczęcie badania firm rodzinnych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz o wprowadzenie do Programu

badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 i lata kolejne tematu badawczego, obejmującego firmy rodzinne w Polsce wyrażamy swoją dezaprobatę wobec argumentów skierowanych do nas w wyjaśnieniu od Pana Prezesa.

Niżej podpisani stanowią reprezentację środowiska, któremu przyświeca idea dobra firm rodzinnych. Wobec tego kierując poprzednie jak i niniejsze pismo działają w imieniu własnym jak i przedsiębiorców rodzinnych zrzeszonych w ramach organizacji, których są członkami i które reprezentują. Członkowie Zespołu ds. definicji to przedsiębiorcy, naukowcy, prawnicy, którzy prowadzą firmy rodzinne i współpracują z nimi w ramach działalności zawodowej, naukowej i społecznej.

Wobec powyższego pisma kierowane do Pana Prezesa mają charakter kluczowy dla przedsiębiorczości w Polsce, w tym dla przedsiębiorczości rodzinnej, która stanowi trzon polskiej gospodarki.

Argumenty wskazane w piśmie skierowanym przez Pana Prezesa do Zespołu nie znajdują akceptacji i zrozumienia.

Nie można zakładać, iż firmy rodzinne, do których zostanie skierowane badanie nie poradzą sobie z prostą odpowiedzią na pytanie, czy mamy do czynienia z firmą rodzinną, zwłaszcza, że zostanie podana definicja firmy rodzinnej, która została opracowana. Od kilkunastu lat świadomość firm rodzinnych wzrosła ogromnie, i nie można przypisywać firmom (przedsiębiorstwo prowadzącym działalność od trzech dekad), że nie poradzą sobie z odpowiedzią na pytanie o ich kwalifikację lub że odpowiedź na nie będzie dodatkowym obciążeniem. Firmy rodzinne identyfikują się same od wielu lat i nie stanowią już nowego zjawiska. Brakuje jedynie realnych i pełnych badań statystycznych, o co wnioskujemy.

W odpowiedzi skierowanej do Zespołu w piśmie z 20 czerwca 2022 r. przyjęto błędne założenia, że wzrosną koszty badań - o jakie koszty chodzi? Wnioskujący nie dostrzegają żadnych dodatkowych kosztów, co więcej zmniejszają koszty badań nad firmami rodzinnymi podejmowane przez różne instytucje w kraju!

Kontrargumentując podniesione w ww. piśmie kwestie, że zewnętrzne biura rachunkowe nie mają wiedzy o powiązaniach rodzinnych w firmie pragniemy wskazać, że to właśnie biura rachunkowe przygotowując sprawozdania finansowe odpowiedzialne są za wskazanie powiązań i podstawowa informacja o powiązaniach właścicielskich jest elementem niezbędnym w pracy tych biur.

GUS w swoich badaniach eksperymentalnych - Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w sektorze MŚP już przetestował podatność przedsiębiorców na tego typu pytania - zwrot był na bardzo wysokim poziomie! (zob <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/badania-i-rozwoj-innowacyjnosci-spoleczenstwo-informacyjne/uwarunkowania-rozwoju-przedsiębiorczosci-w-sektorze-msp,1,1.html>); a to oznacza, że to GUS a nie przedsiębiorcy wykazuje sceptycyzm.

Odpowiedzi GUS skierowana do środowisk przedsiębiorców (jak w naszym przypadku) powinny być poparte wiarygodnymi badaniami, wskazującymi, że GUS swoją odmowę opiera na solidnej bazie; w przeciwnym przypadku nie brzmi to wiarygodnie i na dodatek jest w opozycji do własnych badań GUS.

Wobec powyższego ponownie kierujemy na ręce Pana Prezesa pismo, z wnioskiem o rozpoczęcie badania firm rodzinnych przez Główny Urząd Statystyczny oraz o wprowadzenie do Programu badań

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

statystycznych statystyki publicznej na rok 2024 (a jeżeli jest to możliwe to jeszcze na rok 2023) i lata kolejne tematu badawczego, obejmującego przedsiębiorczość rodzinną w Polsce (firmy rodzinne w Polsce).

Główny Urząd Statystyczny każdego roku projektuje Program badań w ramach statystyki publicznej. Aktualnie realizowany jest Program na rok 2022. Działając jako przedstawiciele przedsiębiorców w Polsce oraz jako przedstawiciele środowiska naukowego zwracamy się z wnioskiem o rozpoczęcie badania firm rodzinnych przez Główny Urząd Statystyczny oraz o wprowadzenie do Programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024 (a jeżeli jest to możliwe to jeszcze na rok 2023) i lata kolejne tematu badawczego, obejmującego przedsiębiorczość rodzinną w Polsce (firmy rodzinne w Polsce).

Poniżej kierujemy na Pańskie ręce propozycję tematu badania w oparciu o wypracowaną przez Zespół ds. definicji rodzinnej, definicję firmy rodzinnej wraz z uzasadnieniem naszego wniosku.

A. Propozycja tematu badania

Temat badania: „Przedsiębiorczość rodzinna w Rzeczypospolitej Polskiej”

B. Definicja „firmy rodzinnej”

Badanie statystyczne w oparciu o następującą definicję:

„Firma rodzinna” – przez firmę rodzinną rozumiemy przedsiębiorstwo, prowadzone przez spółkę prawa handlowego, przez osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą („przedsiębiorca”), lub przez przedsiębiorców działających wspólnie w formie spółki cywilnej,

- a. na którego działalność rodzina (członkowie rodziny) poprzez organy (właścicielski lub zarządzający) wywiera decydujący wpływ oraz*
- b. które identyfikuje się jako „firma rodzinna” (na pytanie ankietowe: „Czy firma jest firmą rodzinną?” zostaje udzielona odpowiedź „TAK”).*

Przez „**wywieranie decydującego wpływu**” na działalność firmy rodzinnej rozumie się:

- a. w przypadku spółek publicznych (której co najmniej jedna akcja jest dopuszczona do obrotu na rynku regulowanym lub wprowadzona do obrotu w alternatywnym systemie obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) – sytuację, w której członkowie jednej rodziny, bezpośrednio lub pośrednio, posiadają akcje tej spółki dające im łącznie co najmniej 25 % głosów na walnym zgromadzeniu;
- b. w przypadku innych spółek – sytuację, z której, członkowie jednej rodziny bezpośrednio lub pośrednio wykonują łącznie większość praw głosu, a co najmniej jeden członek tej rodziny jest członkiem organu zarządzającego (lub kontrolnego) tej spółki lub, w przypadku spółki niemającej organu zarządzającego, ma prawo prowadzenia spraw spółki;
- c. w przypadku przedsiębiorcy – w prowadzeniu przedsiębiorstwa uczestniczy co najmniej dwóch członków jednej rodziny, wliczając w to przedsiębiorcę, poprzez wykonywanie pracy lub angażowanie majątku.

Przez „rodzinę” i „członków rodziny” - rozumie się małżonka wspólnika, akcjonariusza lub przedsiębiorcy, lub krewnego przynajmniej jednego z małżonków, oraz ich krewnych do trzeciego stopnia pokrewieństwa, krewnych powinowatych do drugiego stopnia pokrewieństwa, i krewnych w linii prostej lub rodzeństwo.

Za pośrednie posiadanie akcji i odpowiednio pośrednie wykonywanie praw głosu uważa się również sytuację, w której większość praw głosu wykonywana jest na rzecz jednej rodziny przez fundację prywatną lub fundusz powierniczy (trust), jeżeli co najmniej jeden członek tej rodziny jest członkiem organu statutowego fundacji prywatnej lub funduszu powierniczego (trust).

C. Ujęcie w badaniu statystycznym

Respondent w badaniu udziela odpowiedzi na/ dokonuje wyboru:

1. **Dokonaj jednego wyboru spośród pkt a.- c.:**

- a. Przedsiębiorstwo, prowadzone jest przez spółkę prawa handlowego
- b. Przedsiębiorstwo, prowadzone jest przez osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą („przedsiębiorca”)
- c. Przedsiębiorstwo prowadzone jest przez przedsiębiorców działających wspólnie w formie spółki cywilnej?

2. **Odpowiedź na pytanie:**

Czy rodzina (członkowie rodziny)* poprzez organy (właścicielski lub zarządzający) wywiera decydujący wpływ na to przedsiębiorstwo?**

TAK/NIE

*Przez „rodzinę” i „członków rodziny” - rozumie się małżonka wspólnika, akcjonariusza lub przedsiębiorcy, lub krewnego przynajmniej jednego z małżonków, oraz ich krewnych do

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

trzeciego stopnia pokrewieństwa, krewnych powinowatych do drugiego stopnia pokrewieństwa, i krewnych w linii prostej lub rodzeństwo.

****Przez „wywieranie decydującego wpływu” na działalność firmy rodzinnej rozumie się:**

- a. w przypadku spółek publicznych (której co najmniej jedna akcja jest dopuszczona do obrotu na rynku regulowanym lub wprowadzona do obrotu w alternatywnym systemie obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) – sytuację, w której członkowie jednej rodziny, bezpośrednio lub pośrednio^{***}, posiadają akcje tej spółki dające im łącznie co najmniej 25 % głosów na walnym zgromadzeniu;
- b. w przypadku innych spółek – sytuację, z której, członkowie jednej rodziny bezpośrednio lub pośrednio^{***} wykonują łącznie większość praw głosu, a co najmniej jeden członek tej rodziny jest członkiem organu zarządzającego (lub kontrolnego) tej spółki lub, w przypadku spółki niemającej organu zarządzającego, ma prawo prowadzenia spraw spółki;
- c. w przypadku przedsiębiorcy – w prowadzeniu przedsiębiorstwa uczestniczy co najmniej dwóch członków jednej rodziny, wliczając w to przedsiębiorcę, poprzez wykonywanie pracy lub angażowanie majątku.

^{***}Za pośrednie posiadanie akcji i odpowiednio pośrednie wykonywanie praw głosu uważa się również sytuację, w której większość praw głosu wykonywana jest na rzecz jednej rodziny przez fundację prywatną lub fundusz powierniczy (trust), jeżeli co najmniej jeden członek tej rodziny jest członkiem organu statutowego fundacji prywatnej lub funduszu powierniczego (trust).

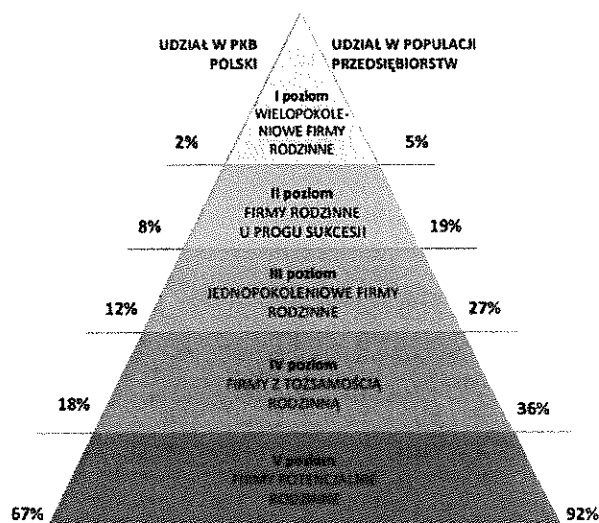
3. Odpowiedź na pytanie:

Czy reprezentowana firma jest firmą rodzinną?

TAK/ NIE

UZASADNIENIE

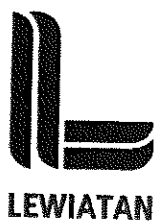
Każdego roku zwiększa się zainteresowanie rozwojem przedsiębiorczości rodzinnej w Polsce i jest ono w pełni zasadne. Zarówno na świecie jak i w Polsce działa wiele instytucji i ośrodków akademickich, które zajmują się badaniami przedsiębiorstw rodzinnych. Borykają się jednak z brakiem jednolitego podejścia do definiowania firm rodzinnych. W 2016 roku Instytut Biznesu Rodzinnego przeprowadził wraz z GUS (oddział Poznań) badania na reprezentatywnej próbie ponad 2 000 przedsiębiorstw. W badaniu tym „policzono” przedsiębiorstwa w Polsce ze względu na stosowane w literaturze definicje i otrzymano rozrzut udziału przedsiębiorstw rodzinnych od 5 do 92%. Taki stan rzeczy uniemożliwia prowadzenie badań naukowych, wnioskowanie o jakichkolwiek wskaźnikach gospodarczych i ekonomicznych. W realizowanym badaniu definicje dostępne w literaturze przedmiotu zostały poddane analizie. Wyróżniono pięć podstawowych klas definicji, których cechy wykorzystano w badaniu (Więcek-Janka, Lewandowska, 2017). Wyniki zostały przedstawione na rysunku:

W związku z brakiem jednolitej definicji, w 2021 r. został powołany Zespół ds. definicji, który rozpoczął prace latem 2021 r. W skład Zespołu weszli przedstawiciele organizacji zrzeszających przedsiębiorców, w tym firmy rodzinne, eksperci działający w środowisku firm rodzinnych oraz przedstawiciele środowiska naukowego. W wyniku wspólnych prac została przyjęta definicja firmy rodzinnej, wskazana w niniejszym piśmie.

Przyjęta przez Zespół ds. definicji firmy rodzinnej, definicja zawiera dwa kluczowe kryteria. Jednym z nich jest kryterium własnościowe połączone z wywieraniem decydującego wpływu na przedsiębiorstwo przez członków rodziny będących właścicielami.

Drugim kryterium jest kryterium polegające na własnej identyfikacji przedsiębiorstwa jako firmy rodzinnej. Wyłącznie spełnienie obu kryteriów łącznie pozwala uznać w oparciu o definicję, że przedsiębiorstwo jest firmą rodzinną.

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

Przedstawiona w niniejszym piśmie i wypracowana przez Zespół ds. definicji (poprzedzona wieloletnimi doświadczeniami członków Zespołu) definicja „firmy rodzinnej” jest transparentna dla odbiorców i w sposób jednoznaczny identyfikuje wszystkie typy firmy występujące w polskiej gospodarce, w oparciu o istniejące klasyfikacje, zapewniając porównywalność wyników w kolejnych latach. Jednocześnie definicja zawiera element identyfikacji własnej, który jest cechą firmy rodzinnej, potwierdzającym charakter oraz kluczową cechą odróżniającą firmy rodzinne od innych firm prywatnych. Wieloletnie funkcjonowanie prywatnej przedsiębiorczości wskazuje, że za firmę rodzinną uznaje się wyłącznie taką, która sama za taką się uznaje.

Włączenie tematu firm rodzinnych w Polsce do badań statystycznych prowadzonych przez GUS w pełni koresponduje z zadaniami Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, do których należą rozpoznawanie zapotrzebowania na informacje i analizy statystyczne, co potwierdza wieloletni wysiłek środowiska przedsiębiorców i środowiska naukowego w wypracowanie definicji firmy rodzinnej. Bez wątpienia firmy rodzinne stanowią trzon polskiej gospodarki. Wobec tego zbieranie, gromadzenie i opracowywanie danych statystycznych dotyczących firm rodzinnych oraz ich analizowanie stanowi jedno z podstawowych zadań GUS. Podjęcie przez GUS realizacji i włączenia do badań statystycznych tematu firm rodzinnych będzie stanowiło krok milowy badań nad firmami rodzinnymi w Polsce, pozwoli na uzyskanie miarodajnych wyników analiz statystycznych w Polsce oraz na poziomie organizacji międzynarodowych. Z perspektywy polskiej gospodarki stanowić będzie podstawę do oceny stopnia transformacji pokoleniowej, skali zapotrzebowania na określonej kategorii usługi czy preferencje, formy wsparcia publicznego lub administracyjnego.

Wierzymy, że wskazane w piśmie argumenty będą wystarczające do podjęcia działań i rozpoczęcia badań statystycznych przez Główny Urząd Statystyczny.

Zespół ds. definicji jest do dyspozycji Pana Prezesa w zakresie ewentualnych pytań, czy spotkania mającego na celu omówienie wprowadzenia do badań statystycznych tematu dotyczącego przedsiębiorczości rodzinnej w Polsce.

Do wiadomości:

- 1) Prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki
- 2) Minister Rozwoju i Technologii Waldemar Buda
- 3) Sekretarz stanu, Pełnomocnik Rządu ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Ministerstwie Rozwoju i Technologii Olga Semeniuk
- 4) Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców Adam Abramowicz

Z wyrazami szacunku, niżej podpisani

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
dr Dominik Rozkrut

Warszawa, 2023-03-06

Znak sprawy: GUS-GP03.0303.11.2022

Znak pisma: GUS-GP03.0303.11.2022.6

Zespół ds. definicji firmy rodzinnej

Zawiadomienie

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w odpowiedzi na petycję z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie rozpoczęcia badania firm rodzinnych przez Główny Urząd Statystyczny oraz wprowadzenie do Programu badań statystyki publicznej na rok 2023 i lata kolejne tematu badawczego obejmującego przedsiębiorczość rodzinną w Polsce, przekazuję poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie, pragnę zapewnić, że temat firm rodzinnych pozostaje w obszarze zainteresowań statystyki publicznej.

Statystyka publiczna jest zobowiązana do rzetelnego, obiektywnego, profesjonalnego i niezależnego prowadzenia badań statystycznych oraz publikowania oficjalnych wyników tych badań, dostarczając wszystkim odbiorcom wiarygodnych i porównywalnych danych, dążąc jednocześnie do redukcji obciążeń sprawozdawczością statystyczną. Istotne jest zatem, aby również w zakresie ewentualnego badania firm rodzinnych możliwe było opracowanie spójnych i jednoznacznych wyników, bez narażenia się, ze względu na różnorodność funkcjonujących podejść do tego zjawiska, na zarzuty nieprawidłowego określenia populacji firm rodzinnych i publikacji niewiarygodnych wyników.

Definicja wypracowana przez Państwa Zespół ds. definicji firmy rodzinnej, na bazie funkcjonujących obecnie podejść do tematu (w tym propozycji ekspertów z Komisji Europejskiej), stanowi dobry punkt wyjścia do dalszych analiz. Jednak przy podejmowaniu decyzji o wdrożeniu badania w oparciu o definicję firm rodzinnych, która nie ma umocowania prawnego, należy liczyć się z zastrzeżeniami do stosowanej przez statystykę publiczną definicji, zwłaszcza w przypadku, gdyby w przyszłości została opracowana i przyjęta w systemie prawnym inna definicja firm rodzinnych. Z punktu widzenia jakości i wiarygodności danych najkorzystniejsze byłoby, gdyby definicja firm rodzinnych, możliwa do przełożenia na klasyfikacje statystyczne, została zawarta w przepisach prawa.

Przedstawiona przez Państwa propozycja badania dedykowanego firmom rodzinnym w Polsce, wymaga doprecyzowania jeszcze wielu elementów.

Przede wszystkim ewentualne badanie objęłoby nie tylko firmy rodzinne, ponieważ nie mogą być one wyodrębnione na podstawie istniejących klasyfikacji statystycznych. Zadając pytania wszystkim przedsiębiorstwom działającym w Polsce musimy brać pod uwagę to, że nie wszyscy respondenci będą w stanie odpowiednio odpowiedzieć na zaproponowane przez Państwa pytania dotyczące decydującego wpływu członków rodzin na działanie firmy. Na rynku funkcjonują nie tylko kilkunastoletnie, świadome firmy rodzinne, ale także podmioty mniej przygotowane do realizacji obowiązków sprawozdawczych, a ponadto bardziej wrażliwe na wszelkie dodatkowe obciążenia administracyjne. Ponadto dla części podmiotów statystyczne obowiązki sprawozdawcze są realizowane przez zewnętrzne biura rachunkowe, które nie zawsze znają powiązania rodzinne w firmie, którą obsługują, a właściciele mogą niechętnie informować osoby postronne o takich powiązaniach.

Wprowadzenie nowych pytań pociąga za sobą nie tylko koszty i obciążenia po stronie podmiotów, które mają brać udział w danym roku w badaniu, ale również koszty po stronie statystyki związane z zebraniem, kontrolą, opracowaniem i analizą danych, a w przypadku badań reprezentacyjnych także ich uogólnieniem, co jest szczególnie istotne w związku z koniecznością wprowadzania oszczędności.

Odnosząc się do szczegółowych propozycji zawartych w petycji, pragnę poinformować, że nie ma potrzeby pytania respondentów o formę prawną podmiotu, ponieważ taka informacja jest już dostępna w rejestrach statystycznych. Ponadto, dyskusji należałoby poddać przyjęte przez Państwa założenie, że kryterium własnościowe i kryterium identyfikacji muszą być spełnione łącznie. Poza tym, dla osiągnięcia dobrej jakości wyników warto, aby kryterium własnościowe (w Państwa propozycji traktowane wyłącznie jako deklaracja podmiotu), można było objąć chociaż częściową kontrolą. W przeciwnym wypadku oba kryteria będą wyłącznie deklaracją osoby wypełniającej sprawozdanie, co nie jest wystarczające dla opracowania poprawnych danych.

Ze względu na konieczność bardziej szczegółowego przygotowania metodologicznego oraz brak zaplanowanych kosztów związanych z nowym badaniem, na obecnym etapie nie ma możliwości wprowadzenia proponowanego przez Państwa badania do programu badań statystycznych statystyki publicznej, rozważymy natomiast możliwość przeprowadzenia pilotażu.

Liczymy w tym zakresie na współpracę i wykorzystanie Państwa doświadczenia praktycznego w zakresie działania firm rodzinnych.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) uprzejmie informuję, że sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Signed by /
Podpisano przez:

Katarzyna
Cichońska

Date / Data:
2023-03-07 11:09

Z poważaniem,

z up. Prezesa

Głównego Urzędu Statystycznego

Katarzyna Cichońska

Dyrektor Gabinetu Prezesa

-podpisano podpisem elektronicznym